

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

В. В. Пилипенко
Н. М. Пилипенко

МІКРОЕКОНОМІКА

ПРАКТИКУМ

Навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

Київ
«Центр учбової літератури»
2009

ББК 65.012.1я73
УДК 330.101.542(075.8)
П 32

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1.4/18-Г-218 від 28.01.2008)*

Рецензенти:

Михайлова Л. І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту ЗЕД Сумського національного аграрного університету;

Романюк М. Д. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Гончарук Т. І. – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету банківських технологій Української академії банківської справи.

Пилипенко В. В. Мікроекономіка. Практикум: Навч. пос. *[для студ. вищ. В 32 навч. закл.]*/В. В. Пилипенко, Н. М. Пилипенко – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 298 с. – ISBN 978-966-364-806-4

У навчальному посібнику подано завдання, питання, проблемні ситуації, задачі та тести з основних тем мікроекономіки. Розглядаються поведінка людини як споживача благ, так і підприємця; теоретичні основи функціонування ринкового механізму і процес взаємодії економічних агентів на ринках споживчих благ та ресурсів; досягнення рівноваги як на окремих ринках, так і загальної; принципи прийняття оптимальних рішень економічними агентами залежно від ринкових структур, ступеня поінформованості; інституціональні аспекти функціонування ринкової економіки.

Для студентів економічних спеціальностей, викладачів та всіх читачів, яких цікавлять проблеми функціонування ринкової економіки на мікрорівні.

ББК 65.012.1я73
УДК 330.101.542(075.8)

ISBN 978-966-364-806-4

© В. В. Пилипенко, Н. М. Пилипенко, 2009
© Центр учбової літератури, 2009

ЗМІСТ

Передмова	7
Тема 1. Вступ до мікроекономіки: основні поняття	8
Короткий огляд теми	8
Основні поняття	11
Приклади розв’язання задач	12
Завдання для самостійної роботи	19
Тести	21
Контрольні запитання	23
Тема 2. Аналіз попиту і пропозиції	25
Короткий огляд теми	25
Основні поняття	28
Приклади розв’язання задач	29
Завдання для самостійної роботи	34
Тести	36
Контрольні запитання	38
Тема 3. Еластичність	40
Короткий огляд теми	40
Основні поняття	43
Приклади розв’язання задач	43
Завдання для самостійної роботи	49
Тести	50
Контрольні запитання	53
Тема 4. Теорія вибору споживача	55
Короткий огляд теми	55
Основні поняття	60
Приклади розв’язання задач	61
Завдання для самостійної роботи	66

Тести	67
Контрольні запитання	69
Тема 5. Індивідуальний і ринковий попит	71
Короткий огляд теми	71
Основні поняття	77
Приклади розв'язання задач	78
Завдання для самостійної роботи	82
Тести	83
Контрольні запитання	86
Тема 6. Теорія фірми: виробництво і витрати	87
Короткий огляд теми	87
Основні поняття	98
Приклади розв'язання задач	101
Завдання для самостійної роботи	105
Тести	107
Контрольні запитання	109
Тема 7. Фірма та галузь за умов досконалої конкуренції	111
Короткий огляд теми	111
Основні поняття	116
Приклади розв'язання задач	117
Завдання для самостійної роботи	123
Тести	125
Контрольні запитання	127
Тема 8. Влада над ринком: монополія	129
Короткий огляд теми	129
Основні поняття	138
Приклади розв'язання задач	139
Завдання для самостійної роботи	142
Тести	143
Контрольні запитання	145
Тема 9. Неповна конкуренція: монополістична конкуренція та олігополія	147
Короткий огляд теми	147
Основні поняття	156
Приклади розв'язання задач	158

Завдання для самостійної роботи	164
Тести	165
Контрольні запитання	167
Тема 10. Ринки ресурсів: праця	169
Короткий огляд теми	169
Основні поняття	183
Приклади розв'язання задач	183
Завдання для самостійної роботи	188
Тести	189
Контрольні запитання	192
Тема 11. Ринки ресурсів: капітал і природні ресурси	194
Короткий огляд теми	194
Основні поняття	200
Приклади розв'язання задач	201
Завдання для самостійної роботи	204
Тести	205
Контрольні запитання	208
Тема 12. Загальна рівновага та економічна ефективність	210
Короткий огляд теми	210
Основні поняття	219
Приклади розв'язання задач	220
Завдання для самостійної роботи	224
Тести	225
Контрольні запитання	227
Тема 13. Зовнішні ефекти (екстерналії)	229
Короткий огляд теми	229
Основні поняття	236
Приклади розв'язання задач	238
Завдання для самостійної роботи	240
Тести	242
Контрольні запитання	244
Тема 14. Ринки в умовах невизначеності та асиметричної ін- формації	246
Короткий огляд теми	246
Основні поняття	251

Приклади розв'язання задач	252
Завдання для самостійної роботи.	256
Тести	258
Контрольні запитання	260
Тема 15. Суспільні блага та суспільний вибір	261
Короткий огляд теми	261
Основні поняття	268
Приклади розв'язання задач	268
Завдання для самостійної роботи.	273
Тести	275
Контрольні запитання	277
Тема 16. Ефективність, справедливість і державна влада	279
Короткий огляд теми	279
Основні поняття	282
Приклади розв'язання задач	283
Завдання для самостійної роботи.	290
Тести	292
Контрольні запитання	294
Перевір себе	296

ПЕРЕДМОВА

Мікроекономіка — це розділ економічної теорії, який вивчає процес прийняття людиною оптимальних рішень. Перед суспільством, підприємством, окремою людиною завжди стоїть проблема вибору напрямів і засобів використання обмежених ресурсів для досягнення різних конкуруючих завдань. Цим визначається місце і роль мікроекономіки в системі вищої освіти.

Практикум є доповненням до курсу лекцій і призначений для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів. Ми вдячні всім, хто допоміг нам у цій роботі, — рецензентам, колегам, студентам — усім, хто порадою чи запитаннями, практичною чи моральною підтримкою сприяв появі цього посібника. Сподіваємося, що він стане в пригоді тим, хто прагне опанувати мікроекономіку — науку оптимального вибору людини в умовах ринку.

В'ячеслав Пилипенко, Надія Пилипенко